

[Indenrigsministeren]

Selvstyret kan kun blive reelt, hvis der sikres en rimelig balance kommunerne imellem, således at også en fattig kommune med et højt udgiftsbehov kan holde en rimelig service uden et urimeligt skattetryk, og således at også en velhavende kommune må holde en passende skatteprocent med et gennemsnitligt serviceniveau.

Det kan naturligvis altid diskuteres, hvordan et sådant mål nås. Men holder man sig målet for øje, kan man i hvert fald i nogen grad komme ud over modsætningen mellem forskellige kommuners og kommunegrupperes interesser.

Lovforslaget tilstræber på dette grundlag

- at sikre, at udligningen af forskelle i beskatningsgrundlag, henholdsvis udgiftsbehov, er lige stor for alle kommuner,
- at undgå overudligning,
- at gøre udligningen uafhængig af statens tilskud, således at dette kan reguleres uden at påvirke udligningen,
- at forenkle reglerne om tilskud og udligning.

Desuden foreslås der foretaget forskellige ændringer i opgørelsen af kommunernes og amtskommunernes udgiftsbehov.

Samtidig søges der hjemmel til en nedsættelse af statens tilskud med 3 mia kr. i 1984.

Det foreslås, at der i hele landet udlignes 50 pct. af forskellene i kommunernes beskatningsgrundlag og 30 pct. af deres udgiftsbehov. For amtskommunernes vedkommende foreslås der 80 pct.s udligning.

Tanken om en sådan mellemkommunal udgiftsbehovsudligning i hele landet er ny. Meningen er, at statens tilskud skal befries for den opgave at udligne forskelle i udgiftsbehov. Kommuner med store udgiftsbehov bliver derfor ikke ringere stillet end før.

I den debat om forslaget, der allerede har fundet sted, har en række hovedstadskommuner hævdet, at udligningen var skærpet, mens mange jyske kommuner finder, at den er for beskeden.

Lad mig hertil sige, at selve graden af udligning ikke er skærpet. Regeringen har dog fundet, at det hidtidige statstilskud til den kommunale udligning, som aflastede de velstående kommuners tilsvarende, ikke kunne opretholdes.

Oven i landsudligningen lægges der for primærkommunernes vedkommende som

hidtil en særlig hovedstadsudligning, der er begrundet med, at dette område udgør ét sammenhængende byområde med en vidtstrakt intern arbejdsdeling. Det foreslås, at der i alt udlignes 80 pct. af forskellene i hovedstadskommunernes beskatningsgrundlag og 60 pct. af deres udgiftsbehov.

Også her har det været hensigten, at der ikke skulle ske større byrdefordelingsændringer. Regeringen har dog måttet lægge vægt på, at ingen kommune i fremtiden skal kunne komme ud for overudligning ved at måtte afgive mere i tilsvarende, end den opnår i skat, når indkomsterne vokser. Der foreslås derfor indført et loft på 90 pct. for tilsvarende andel af skatten.

Blandt forslagene om kriterieændringer må særlig nævnes nedsættelsen af den vægt, hvormed antallet af kilometer vej indgår i beregningsgrundlaget for udgiftsbehovsudligningen. Regeringen har ikke kunnet se bort fra, at sammenhængen mellem vejjudgifter og vejkriterium er for beskeden til at kunne begrunde kriteriets hidtidige vægt, men er af den opfattelse, at en fuldstændig afskaffelse af kriteriet ville have uacceptable byrdefordelingsvirkninger. Regeringen har derfor kun foreslået en vis nedsættelse – med en tredjedel – af den vægt, som kriteriet indgår med efter gældende regler.

Betraget som helhed er byrdefordelingsændringerne efter regeringens vurdering beskeden.

For at afbøde enkelte større virkninger er det hensigten at forhøje tilskuddet til særlig vanskeligt stillede kommuner, så der deraf kan afses midler til at sikre, at ingen kommune i 1984 får et tab ved tilskudsomlægningerne (bortset fra nedsættelsen af statstilskuddet), der overstiger 0,5 pct. af beskatningsgrundlaget.

Sidstnævnte af de to lovforslag er alene en konsekvens af det førstnævnte og vil ikke medføre nogen ændring af gældende retstilstand.

Der er tradition for, at større ændringer af tilskuds- og udligningssystemet gennemføres med bred tilslutning i folketinget. Regeringen har udformet lovforslaget med henblik på at opnå den brede enighed, som det kommunale selvstyre er bedst tjent med.

Idet jeg i øvrigt henviser til de foreliggende lovforslag og de dertil knyttede bemærk-